

ὅμως ὡς Ἐμμανουήλ μὲ χαρακτηριστικὰ δη-
λαδὴ ἐφήβου ἀγενεῖου καὶ ἀμύστακος. Ὅστε
τὸν τύπον εὗρεν ἔτοιμον ὁ Πανσελήνος. Ἐκεῖνο
ὅμως τὸ ὁποῖον εἶναι χαρακτηριστικὸν καὶ δεικ-
νύει τὴν τέχνην αὐτοῦ εἶναι, ὅτι ἐτελειοποίησε τὴν
παράστασιν ἀπὸ τεχνικῆς ἀπόψεως. Ἡ ξηρὰ καὶ
γωνιώδης φυσιογνωμία τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Μιστρά
μετεβλήθη εἰς ὡραίαν παιδικήν μορφήν πλήρη
ζωῆς. Τὸ σχέδιον εἰς τὸ ἔργον τοῦ Πανσελήνου
εἶναι πολὺ τελειότερον ἀπὸ τὸν Μιστράν. Οὕτω
λοιπὸν ἐξεταζόμενος ὁ Πανσελήνος δύναται νὰ
θεωρηθῆ ὡς πιστὸς τηρητὴς τῆς παλαιᾶς εἰκονο-
γραφικῆς παραδόσεως, ὅπως αὕτη διεμορφώθη
κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Παλαιολόγων, εἰς τὴν
ὁποῖαν ὅμως ἐπέφερε σπουδαίας τελειοποιήσεις
ὡς πρὸς τὸ τεχνικὸν μέρος. Εἰς τὴν τεχνικὴν
ὅμως ταύτην τελειοποίησιν πολὺ ἐπέδρασε καὶ ἡ
Ἰταλικὴ Ἀναγέννησις, ὡς ὀρθῶς παρατηρήθη
ὑπὸ πολλῶν. «Ἡ γνώσις τῆς Ἰταλικῆς τέχνης
τοῦ 15ου αἰῶνος, γράφει ὁ Dalton, παρέσχεν εἰς
αὐτὸν τὰ μέσα νὰ δώσῃ νέαν ζωὴν εἰς τοὺς πα-
λαιοὺς βυζαντινοὺς τύπους.» Κατὰ δὲ τὸν
Wulff ἡ ἐπίδρασις αὕτη τὸν ἐβοήθησε «εἰς τὴν
τελειοποίησιν τοῦ ζωγραφικοῦ ρυθμοῦ» οὕτως
ὥστε καὶ τὸ σχέδιον νὰ γίνῃ ἀκριβέστερον καὶ
αἱ ἀναλογίαι ὀρθότεραι. Χάρις δὲ ἀκριβῶς εἰς
τὰς ἀρετὰς ταύτας ἡ ἐπίδρασις του ἐπὶ τῆς ἀ-
θωνικῆς ζωγραφικῆς τῶν μετέπειτ' χρόνων
ὑπῆρξε μεγίστη. Ἐκτὸς δὲ τούτου ἐμόρφωσε ὡς
φαίνεται καὶ πλείστους μαθητὰς, ὧν γνωστότερος
εἶναι ὁ ἀνωτέρω ἀναφερθεὶς Θεοφάνης ὁ Κρής ὁ
ὁποῖος, ὡς ἀποδεικνύεται ἐξ ἐπιγραφῶν, ἀφοῦ
προηγουμένως, κατὰ τὸ 1528, ἐργάσθη ἐν Με-
τεώροις μετέβη κατόπιν εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος
ὅπου κατὰ τὸ 1535 ἐζωγράφησε τὸ Καθολικὸν
τῆς Λαύρας, κατὰ τὸ 1546 τὴν ἐκκλησίαν τῆς

μοῆς Σταυρονικήτα καὶ κατὰ τὸ 1564, ὡς εἴ-
δομεν, τὸν ναὸν τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου
Γεωργίου ἐν τῇ μονῇ Ξενοφώντος

Τὰ δὲ ἔργα τοῦ Πανσελήνου συνεχῶς ἀντε-
γράφοντο ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων ζωγράφων.
Τοῦ γεγονότος δὲ τούτου, τὸ ὁποῖον ἀποδεικνύει
πόσῃ φήμῃ εἶχεν ἀποκτήσει ὁ διδάσκαλος καὶ
πόσον ἐξετιμῶντο τὰ ἔργα του, ἀναφέρω ἐν μό-
νον παράδειγμα. Οὕτω ἡ μεμονωμένη μορφή
τοῦ παιδὸς Ἰησοῦ ἐν τῷ Πρωτάτῳ περὶ τῆς ἐγένετο
ἤδη λόγος καὶ ἡ ὁποία ἔχει ἐμπνευσθεῖ ἐξ ἐνὸς
χωρίου τῆς Γενέσεως (μθ. 9), ἡ μεμονωμένη
αὕτη μορφή κατὰ τὸν τύπον τὸν ὁποῖον ἔδωκεν
εἰς αὐτὴν ὁ Πανσελήνος, ἀνευρίσκεται εἰς ὄλους
σχεδὸν τοὺς ἀθωνιτικοὺς ναοὺς κατὰ γράμμα ἀντι-
γεγραμμένη. Εὐρίσκομεν δὲ ταύτην πολλάκις
ὄχι μόνον μεμονωμένην, ἀλλὰ ἀποτελοῦσαν μέρος
καὶ μεγαλυτέρων παραστάσεων ὅπως ἐν τῇ μονῇ
Δουξαρίου ὅπου ἀποτελεῖ μέρος συνθέσεως παρι-
στώτης τὴν Θεοτόκον θαυμάζουσαν καὶ περιποιου-
μένην τὸν παιῶνα Ἰησοῦν.

Τέλος τὸν Πανσελήνον ἀκολουθοῦσι συχνά, ὡς
παρατηρεῖ ὁ Wulff, καὶ οἱ ζωγράφοι τῆς Κρη-
τικῆς σχολῆς, μιᾶς τῶν κριῶν μεγάλων ἀγιο-
γραφικῶν σχολῶν αἱ ὁποῖαι ἤκμασαν μετὰ τὴν
ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρ-
κων. Ἡ τοιαύτη δὲ ἐπίδρασις τοῦ διδασκάλου
ἐπὶ τοὺς Κρήτας τεχνίτας δύναται νὰ θεωρηθῆ
μᾶλλον ἐμμεσοῦς προερχομένη πιθανώτατα ἐκ τοῦ
μαθητοῦ αὐτοῦ Θεοφάνους ὁ ὁποῖος, ὡς εἴπομεν,
ἦτο Κρής τὴν καταγωγὴν καὶ φαίνεται ὅτι μετὰ
τὴν διαμονὴν του ἐν Ἁγίῳ Ὄρει θὰ ἐπανήλθεν
εἰς Κρήτην, ὅπου μετέδωκε τὴν τέχνην τὴν ὁποῖαν
εἶχε διδάχθῃ πλείσιον τοῦ Πανσελήνου.

Α. ΣΥΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΟΝΕΤΤΟ

Ἅλα τοῦ κόσμου εἶνε συνήθεια,
Αἰσθημα πλάνο, ἰδεατό,
Ψέμμα ἔστ' ἡ σκέψις ἀγαπητό,
Π' οὐδὲ τὴν ξέρει τὴν ἀλήθεια.

Κι' ἔτσι, χαρὰ καὶ θλίψις πλήθια
Μοιάζουν γιὰτ' ἔχουνε κοινὸ
Πῶς ἄλλα αἰσθήματα εἶν' τοῦ ὁδῶ
Μᾶς συνταράζουσε τὰ στήθια.

Κι' ἀφοῦ ἄκραις εἶνε αὐτὰ τὰ δύο
Γιὰ τὸν ἀνθρώπινόν μας βίον
Ἄπου τὰ λόγια κυβερνοῦν,

Ὅ, τι σ' ἀρέσει, ἀνθρώπε, σκέψου.
Ἄμορφη πλάνη ἀποπλανέψου,
Κι' ἔτσι θὰ νοιώσης πῶς νικοῦν!

ΑΓΓΕΛΟΣ ΔΟΞΑΣ

ΜΕΙΔΙΑΜΑΤΑ

Περὶ συναυλιῶν.

- Ὅταν τραγουδῆ, τὴν θαυμάζω.
- Γιὰ τὴν φωνὴν τῆς;
- Γιὰ τὸ θάρρος τῆς.

Ἐνῶ φυσᾷ ἄνεμος.

- Τί κακὸ αὐτό... Ὁ ἄνεμος θὰ μὲ πάρῃ...
- Ἐννοια σου, γυναῖκα, αὐτὴν τὴν βλακείαν τὴν
εἶχα μόνον ἐγώ...

Παροικίαι Ἑλληνογαλλικαὶ τοῦ ἀποκλεισμοῦ.

- Μεταξὺ καλλιτεχνῶν προκειμένου περὶ ἄρτου.
- Καὶ γιὰτὶ ἐργαζόμεθα λοιπὸν;
- Ἄρετ ποῦρ λ' ἄρετ...

Αἱ φίλαι.

- Εἶνε πολὺ νόστιμη ἡ Ἐλενίτσα...
- Καλὲ τί λές; Ἐχει ἓνα στόμα μὴ πῆχυν...
- Καὶ εἶνε καὶ λίγο καμπούρα...